ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Milana Podhrázkého a soudců Petra Mikeše a Jitky Zavřelové v právní věci žalobce: **V. V.**, zastoupen Mgr. Petrem Václavkem, advokátem se sídlem Opletalova 1417/25, Praha 1, proti žalované: **Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců**, se sídlem nám. Hrdinů 1634/3, Praha 4, proti rozhodnutí žalované ze dne 26. 7. 2022, čj. MV-101157-4/SO-2022, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 8. 2. 2023, čj. 77 A 45/2022-163,

takto:

Rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 8. 2. 2023, čj. 77 A 45/2022-163, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

[1] Nejvyšší správní soud se v této věci zabývá především tím, zda měl krajský soud v řízení o žalobě proti rozhodnutí o zamítnutí žádosti o prodloužení zaměstnanecké karty cizince (žalobce) vyzvat jeho rodinné příslušníky k vyjádření, jestli hodlají uplatnit práva osob zúčastněných na řízení. Pobytové oprávnění žalobce má totiž přímý vliv na existenci navazujících pobytových oprávnění jeho manželky a dvou nezletilých dětí. Dále Nejvyšší správní soud zkoumá, jestli tato vada mohla mít za následek nezákonnost rozhodnutí ve věci samé.

I. Vymezení věci

[2] Žalobce pobýval na území ČR s manželkou a dvěma nezletilými dětmi od roku 2019. Disponoval zaměstnaneckou kartou s platností od 9. 12. 2019 do 8. 12. 2021 vydanou k zaměstnavateli PERSONALEK, s. r. o. na pracovní pozici „Ostatní manipulační pracovníci (kromě výroby)“. Manželka žalobce a jeho dvě nezletilé děti na území ČR pobývali na základě dlouhodobého pobytu za účelem společného soužití rodiny.

[3] Dne 29. 11. 2021 podal žalobce žádost o prodloužení doby platnosti zaměstnanecké karty podle § 44a odst. 9 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění účinném do 30. 6. 2023. K žádosti doložil pracovní smlouvu uzavřenou dne 1. 1. 2020 mezi žalobcem a společností PERSONALEK. Podle ní žalobci vznikl pracovní poměr na dobu určitou od 1. 1. 2020 do 8. 12. 2021 na pozici administrativní pracovník. Pracovní poměr poté dodatkem ze dne 1. 10. 2021 žalobce a uvedená společnost změnili na dobu neurčitou.

[4] Ministerstvo vnitra (správní orgán I. stupně) žalobcovu žádost rozhodnutím ze dne 26. 4. 2022, čj. OAM-90222-11, zamítlo a platnost zaměstnanecké karty neprodloužilo podle § 44a odst. 11 zákona o pobytu cizinců. Žalobce nesplňoval podmínku výkonu zaměstnání na jedné z pracovních pozic uvedených v centrální evidenci volných pracovních míst pro držitele zaměstnanecké karty podle § 42g odst. 2 zákona o pobytu cizinců. Požádal o prodloužení vydané zaměstnanecké karty na jinou pracovní pozici, než je ta, pro kterou mu byla zaměstnanecká karta vydána. Změnu pracovní pozice neoznámil a na této jiné pracovní pozici navíc již pracoval.

[5] V odvolání proti rozhodnutí správního orgánu prvního stupně žalobce vznesl mimo jiné námitku nepřiměřenosti dopadu rozhodnutí do jeho soukromého a rodinného života podle § 174a zákona o pobytu cizinců. Uvedl, že jeho manželka a dvě nezletilé děti pobývají v ČR na základě dlouhodobého pobytu za účelem společného soužití rodiny. Děti navštěvují české školy. Nezletilá dcera M. nastoupila do první třídy až v ČR.

[6] Žalovaná shora označeným rozhodnutím zamítla odvolání žalobce a potvrdila rozhodnutí správního orgánu I. stupně. Dospěla k závěru, že v důsledku napadeného rozhodnutí může dojít k narušení žalobcových rodinných vazeb. Jeho důsledkem je však pouze ztráta možnosti pracovat na území ČR. Samotná skutečnost, že má žalobce na území nejbližší rodinu, neznamená bez dalšího, že by v jeho případě mohlo být upuštěno od povinnosti splňovat zákonné podmínky vyhovění žádosti. Lze důvodně předpokládat, že členům žalobcovy rodiny nebude jejich pobyt na území ČR prodloužen, neboť je navázán na pobyt žalobcův. Žalobcovy děti a manželka totiž mají povolený pobyt na území ČR za účelem společného soužití se žalobcem.

II. Rozhodnutí krajského soudu

[7] Žalobce napadl rozhodnutí žalované žalobou u Krajského soudu v Plzni. Napadané rozhodnutí je podle žalobce nezákonné. Současně představuje nepřiměřený zásah do rodinného a soukromého života žalobce, jeho manželky a jejich nezletilých dětí. Zcela zjevná nepřiměřenost daného rozhodnutí tkví především v zájmu žalobcových nezletilých dětí. Správní orgány nezkoumaly nepřiměřené dopady rozhodnutí ve vztahu k rodině žalobce, přestože nepřiměřenost namítal a poukázal na své rodinné vazby. V žalobě uvedl, že od roku 2019 pobývá na území ČR společně se svou manželkou (H. C., nar. X), nezletilým synem (V. H., nar. X) a nezletilou dcerou (V. M., nar. X). Žalovaná z úřední činnosti disponuje údaji o žalobci i o celé rodině. Na jeho pobytové oprávnění jsou vázána pobytová oprávnění celé rodiny, což žalovaná z úřední činnosti věděla.

[8] Krajský soud žalobu v záhlaví označeným rozsudkem zamítl. Předně nepovažoval za důvodný okruh žalobních námitek týkající se nezákonnosti napadaného rozhodnutí

(žalobce poukázal na několik pochybení žalované, a především v této souvislosti tvrdil, že shora popsaná situace týkající se jeho žádosti nastala jen v důsledku administrativního pochybení).

[9] Dále shledal, že se žalovaná dostatečně vypořádala s otázkou přiměřenosti dopadů rozhodnutí do soukromých a rodinných poměrů žalobce. Správní orgány přezkoumatelně dospěly k závěru, že dopady rozhodnutí mohou představovat zásah do soukromých a rodinných poměrů žalobce, tento zásah identifikovaly a poměřily s důvody vydání napadeného rozhodnutí. Své závěry také odůvodnily. Podle krajského soudu žalobce okruh svých tvrzení v žalobě podstatně rozšířil a prohloubil. Tím se pokoušel napravit nedostatečnou procesní aktivitu vynaloženou v průběhu správního řízení. Ovšem vybočil tak z přezkumných mezí správního soudnictví. Nepřiměřené dopady napadeného rozhodnutí nemohou být podle krajského soudu dány jen tím, že žalobcova manželka a dvě děti mají svá pobytová oprávnění navázána na žalobcovo. Ve školní docházce mohou děti pokračovat i v zemi svého původu. Na tom nic nemění ani jejich zapojení do volnočasových kroužků, ani péče, kterou jim věnuje jejich matka. Tato péče nepochybně není vázána výlučně na prostředí ČR. Krajský soud k žalobcovým tvrzením o zásahu do jeho práv a práv jeho rodiny neprováděl navržené dokazování výslechem žalobce a jeho manželky a listinnými důkazy. Argumentoval, že tvrzení nedosahují dostatečné kvality k tomu, aby zpochybnily závěry správních orgánů. Kromě toho je žalobce neuplatnil ve správním řízení.

III. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalované

[10] Žalobce (stěžovatel) podal proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost, v níž uplatnil dva okruhy kasačních námitek. V prvé řadě namítá, že krajský soud opomněl jednat s jeho rodinnými příslušníky jako s osobami zúčastněnými na řízení. Vedle toho poukazuje na nepřiměřenost zásahu do jeho práv na soukromý a rodinný život.

[11] Stěžovatel předně s odkazem na již existující judikaturu namítá, že krajský soud opomněl jednat s jeho rodinnými příslušníky jako s osobami zúčastněnými na řízení podle § 34 odst. 2 s. ř. s, čímž zatížil napadený rozsudek vadou, která měla za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé. Negativní rozhodnutí v řízení o pobytovém oprávnění má přímý dopad do práv rodinných příslušníků cizince. Otázka přiměřenosti dopadu rozhodnutí se tudíž nemá hodnotit výlučně ve vztahu k stěžovateli, ale také vůči jeho rodinným příslušníkům. Těmto osobám musí krajský soud poskytnout příležitost hájit jejich právo na soukromý a rodinný život. To krajský soud neučinil, neboť s nimi nejednal jako s osobami zúčastněnými na řízení. Ustanovení § 34 s. ř. s. předpokládá aktivní postup soudu při zjišťování okruhu možných osob zúčastněných na řízení. Stěžovatel neoznačil explicitně své rodinné příslušníky jako osoby, jejichž procesní účastenství přichází v úvahu. Avšak učinil tak implicitně, neboť vznesl návrh na výslech své manželky. Krajský soud si tedy byl vědom, že stěžovatel má na území ČR rodinné příslušníky. Správní orgány poukazovaly na to, že pobytové oprávnění rodinných příslušníků stěžovatele je přímo provázáno s jeho pobytovým oprávněním. Ovšem nedotázal se jich, zda hodlají uplatňovat práva osob zúčastněných na řízení. Návrh na jejich výslech zamítl jako nadbytečný. Tím zatížil řízení předcházející vydání napadeného rozsudku vadou, která měla za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé.

[12] Stěžovatel dále uvádí, že důležité rodinné a soukromé okolnosti ve svém souhrnu zakládají nepřiměřenost napadeného rozhodnutí žalované. Krajský soud při posuzování přiměřenosti rozhodnutí žalované nevěnoval dostatečnou pozornost zásahu do práv rodinných příslušníků stěžovatele. Poukazuje na to, že jeho děti jsou nezletilé. Posuzování přiměřenosti ve vztahu k nezletilým dětem musí být mnohem důkladnější, s ohledem na článek 3 Úmluvy o právech dítěte. S odkazem na judikaturu Nejvyššího správního soudu a také Evropského soudu pro lidská práva zdůrazňuje, že úvahy o přiměřenosti musí být motivovány, založeny a odůvodněny principem nejlepšího zájmu dítěte. Krajský soud měl tedy ve svém rozhodnutí materiálně obsáhnout úvahy o míře závislosti dítěte na rodičích, míře péče rodiče o dítěte, míře integrace dětí, věku nezletilých dětí a o obtížích, kterým budou vystaveny při návratu do domovského státu. Děti stěžovatele jsou plně začleněny do české společnosti a plní zde povinnou školskou docházku. Dcera M. dokonce již v ČR nastoupila do prvního ročníku základní školy a všechny své přátele získala právě zde. Děti zde mají všechny své přátele, účastní se táborů, kroužků či soutěží. Tyto skutečnosti stěžovatel dokládá listinami a fotografiemi založenými v správním spisu a přílohami ke kasační stížnosti. Jeho manželka taktéž dbá na svou integraci a učí se českému jazyku.

[13] Ztráta oprávnění pobývat na území ČR nejen pro stěžovatele, ale následně i pro celou jeho rodinu, by znamenala nutnost vynakládat další prostředky (které nyní nemá a nedisponuje jimi) za účelem vytvoření dočasného zázemí. O nová pobytová oprávnění by nemohli žádat ihned. Stěžovatel by nejprve musel požádat o své pobytové oprávnění a až po jeho vydání by o udělení pobytového oprávnění mohli požádat členové jeho rodiny. Rodina stěžovatele již ovšem nemá žádné stálé zázemí v Arménii. Stěžovatel a jeho nezletilé děti mají na území ČR veškeré rodinné a sociální vazby. V případě, že by byl stěžovatel nucen z území ČR vycestovat prozatím sám, došlo by taktéž k rozdělení rodiny. Stěžovatel poukazuje i na to, že Arménie není aktuálně bezpečnou zemí v důsledku vojenského konfliktu. Stěžovatel a v blízké budoucnosti i jeho syn by byli po návratu do Arménie vystaveni branné povinnosti. Stěžovatel dodal, že námitku nepřiměřenosti zásahu rozhodnutí do jeho práv a práv jeho rodiny uplatnil již ve správním řízení. To, že argumentaci upřesnil v řízení před krajským soudem mu nemůže být kladeno k tíži, jelikož správní soudnictví je založeno na principu plné jurisdikce.

[14] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti plně odkázala na odůvodnění svého rozhodnutí a na rozsudek krajského soudu.

IV. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[15] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů. Zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[16] Kasační stížnost je důvodná.

[17] Stěžovatel v kasační stížnosti předestřel zdejšímu soudu k posouzení dvě úzce propojené námitky. V prvé řadě namítá, že řízení před krajským soudem trpí vadou, která může mít za následek nezákonnost rozhodnutí ve věci samé. Krajský soud se nedotázal z vlastní iniciativy manželky stěžovatele a jeho dětí, zda hodlají uplatňovat práva osob zúčastněných na řízení, ačkoliv posuzované rozhodnutí dopadá i do jejich práva na

soukromý a rodinný život. Druhá námitka směřuje proti nepřiměřenosti rozhodnutí žalované a nedostatečnému posouzení přiměřenosti zásahu tohoto rozhodnutí do práv rodinných příslušníků stěžovatele.

[18] Jde-li o první z námitek, kasační soud předně uvádí, že z § 34 odst. 1 a 2 s. ř. s. vyplývají dvě podmínky, které musí být splněny pro to, aby se určitý subjekt stal osobou zúčastněnou na řízení. První podmínka je materiální a splňuje ji ten, kdo je přímo dotčen na svých právech vydáním napadeného správního rozhodnutí, resp. nečinností správního orgánu. Pro splnění druhé (formální) podmínky musí takový subjekt výslovně soudu oznámit, že bude v řízení práva osoby zúčastněné na řízení uplatňovat. Teprve kumulativním splněním obou podmínek se subjekt stane osobou zúčastněnou na řízení (v oblasti cizineckého práva viz např. rozsudek NSS ze dne 18. 2. 2022, čj. 5 Azs 308/2020-76).

[19] Ustálená judikatura při aplikaci § 34 s. ř. s. vychází též z toho, že se předpokládá aktivní postup soudu při zjišťování okruhu možných osob zúčastněných na řízení. Soud musí umožnit uplatňovat práva osob zúčastněných na řízení všem osobám, jejichž práva jsou napadeným rozhodnutím dotčena. To platí i v případě, že žalobce nesplní svou povinnost tyto osoby uvést v žalobě (rozsudek NSS ze dne 21. 12. 2005, čj. 1 As 39/2004-75, č. 1479/2008 Sb. NSS). Krajský soud má povinnost vyrozumět všechny potenciální osoby zúčastněné na řízení o probíhajícím řízení. Musí je poučit a vyzvat, aby oznámily, zda budou v soudním řízení práva osoby zúčastněné na řízení uplatňovat. Jestli tak soud neučiní, zatíží řízení vadou, která by mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé (k této vadě Nejvyšší správní soud přihlíží i bez návrhu). Taková vada však nutně nemusí vést ke zrušení napadeného rozhodnutí, pokud nemohla mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé s ohledem na okolnosti dané věci (rozsudek čj. 1 As 39/2004-75). O vadu řízení se pak nejedná, pokud dotčení práv subjektu není natolik zjevné, aby vznikla povinnost krajského soudu dotázat se jej z úřední povinnosti, zda bude uplatňovat práva osoby zúčastněné na řízení (rozsudek NSS ze dne 18. 12. 2007, čj. 8 Aps 8/2007-90).

[20] Pro posouzení nyní projednávané věci je tedy ve shodě s již existující judikaturou třeba zodpovědět tři otázky: (i) zda některý z rodinných příslušníků stěžovatele splňoval materiální podmínku podle § 34 odst. 2 s. ř. s., (ii) zda krajský soud zatížil své řízení vadou, pokud se takové osoby z úřední povinnosti nedotázal, zda hodlá uplatňovat práva osoby zúčastněné na řízení (zda bylo dotčení práv potencionální osoby zúčastněné na řízení zjevné), a (iii) zda tato vada mohla mít za následek nezákonnost rozhodnutí ve věci samé.

[21] Účelem institutu osoby zúčastněné na řízení je umožnit osobě od účastníka řízení odlišné bránit svá vlastní subjektivní veřejná práva (povinnosti), která mohou být v projednávané věci dotčena. Základní podmínkou je zde přímé dotčení na subjektivních veřejných právech (povinnostech) osoby vydaným rozhodnutím žalovaného. Dotčení v právech osoby tedy musí být přímé, nikoliv pouze nepřímé či dokonce eventuální.

[22] V nyní projednávané věci je předmětem řízení přezkum rozhodnutí o neprodloužení pobytového oprávnění stěžovatele za účelem zaměstnání (tzv. zaměstnanecká karta), tedy jde zde o jeden z typů dlouhodobých pobytů. Stěžovatel je nositelem oprávnění ke sloučení rodiny, od něhož se přímo odvozují pobytová oprávnění jeho manželky a nezletilých dětí. Ti pobývají na území ČR na základě dlouhodobého pobytu za účelem společného soužití rodiny na území [§ 42a odst. 1 písm. a) a b) zákona o pobytu cizinců].

[23] V obecné rovině lze předeslat, že podle ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu je třeba považovat rodinné příslušníky cizince za osoby přicházející v úvahu jako osoby zúčastněné na řízení v řízeních týkajících se zamítnutí žádosti o pobytové povolení (rozsudky ze dne 23. 4. 2015, čj. 7 Azs 80/2015–31, či ze dne 31. 8. 2012, čj. 5 As 104/2011–102, č. 2781/2013 Sb. NSS). Právo na respektování rodinného života se vztahuje na rodinné vztahy, primárně na vztahy mezi rodiči a dětmi, a předpokládá existenci blízkých osobních vazeb. Posouzení existence blízkých rodinných vazeb je přitom otázkou faktickou, záležející na okolnostech každého konkrétního případu (viz např. rozsudek velkého senátu ESLP ve věci K. T. proti Finsku ze dne 12. 7. 2001, č. 25702/94, § 150). Kromě cizince, jemuž nebyl pobyt na území ČR udělen, resp. neprodloužen, mohou být daným rozhodnutím dotčeni na svém právu na soukromý a rodinný život i jeho rodinní příslušníci. Zájmy rodinných příslušníků jsou sice s těmi cizincovými provázány, ale přesto jsou odlišitelné a rodinní příslušníci mají zajisté právo je v řízení o žalobě hájit coby osoby zúčastněné na řízení (viz již zmíněný rozsudek čj. 5 Azs 308/2020-76). V naposledy zmíněném rozsudku se již tento soud výslovně zabýval i otázkou přímého dotčení na právech rodinných příslušníků, kteří jsou primárními nositeli oprávnění ke sloučení rodiny, k jehož realizaci slouží povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny na území. Uzavřel, že dotčení práv rodinných příslušníků je v případě řízení o povolení dlouhodobého pobytu za účelem společného soužití rodiny na první pohled zjevné.

[24] Je třeba připustit, že situace v nyní projednávané věci (stěžovatele a jeho rodiny) se do jisté míry liší od situace, která nastala v naposledy odkazované věci. Tam primárními nositeli oprávnění ke sloučení rodiny byly právě osoby, které měly mít postavení osob zúčastněných na řízení. Oproti tomu je v nyní projednávané věci stěžovatel tím primárním nositelem pobytového oprávnění, k jehož realizaci slouží povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny na území. Předmětem řízení je právě pobytové oprávnění, od kterého jsou pak přímo odvozena pobytová oprávnění celé stěžovatelovy rodiny. V nynější věci je nicméně zřejmé, že důsledkem prodloužení (primárního) pobytového oprávnění stěžovatele (prodloužení doby platnosti jeho zaměstnanecké karty) je právě i možné prodloužení dlouhodobého pobytu za účelem společného soužití rodiny pro jeho rodinné příslušníky. Naopak neprodloužení pobytového oprávnění stěžovateli má přímý vliv na stávající pobytové povolení jeho rodinných příslušníků, kteří již na území ČR v návaznosti na pobytový titul stěžovatele pobývají. Ustanovení § 46a odst. 2 písm. j) zákona o pobytu cizinců totiž stanoví, že Ministerstvo vnitra zruší platnost povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny, jestliže nositeli oprávnění nebyla prodloužena platnost povolení k dlouhodobému pobytu.

[25] Řízení o prodloužení pobytového oprávnění (doby platnosti zaměstnanecké karty) se tak v dané věci netýká pouze práv stěžovatele samotného, ale rozhodnutí z něj vzešlé nepochybně přímým způsobem zasahuje také do práv jeho manželky a dvou nezletilých dětí, kteří již na území ČR pobývají na základě dlouhodobého pobytu za účelem společného soužití rodiny navázaného právě na pobytové oprávnění stěžovatele. Z výše uvedených důvodů je třeba dospět k závěru, že rodinní příslušníci stěžovatele v nyní projednávané věci materiální podmínku podle § 34 odst. 2 s. ř. s. splňují, neboť napadené rozhodnutí zasahuje do práva na soukromí a rodinný život nejen stěžovatele samotného, ale právě i jeho rodinných příslušníků. I v nyní projednávané věci je tedy na místě aplikovat východiska výše již uvedené judikatury, která předpokládá, že rodinné příslušníky cizince napadajícího rozhodnutí o jeho pobytové žádosti je třeba v případě zřejmého dotčení na jejich právech

považovat za osoby přicházející v úvahu jako osoby zúčastněné na řízení. Uvedené platí v nyní projednávané věci tím spíše, že zde vzhledem ke stávajícímu pobytu nezletilých dětí stěžovatele na území ČR nelze odhlédnout ani od čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte, podle něhož je zájem dítěte předním hlediskem při jakékoli činnosti týkající se dětí. Toto hledisko (nejlepšího zájmu dítěte) přenáší ESLP i do posuzování zásahů do rodinného života cizinců ve smyslu čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Rovněž Ústavní soud již zdůraznil (nález ze dne 14. 4. 2020, sp. zn. IV. ÚS 950/19), že vážení a zohledňování nejlepšího zájmu dítěte musí být materiálně obsaženo i v odůvodnění rozhodnutí, jejichž účelem sice není přímo zasáhnout do právního postavení dítěte (tj. přímo rozhodovat o jeho právech a povinnostech), avšak na dítě mají nezpochybnitelný zprostředkovaný právní dopad.

[26] Splnění materiální podmínky, tedy dotčení napadeným rozhodnutím ve smyslu § 34 odst. 2 s. ř. s. rodinných příslušníků stěžovatele, je navíc s ohledem na výše popsané okolnosti dané věci (odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí i uplatněné žalobní námitky) natolik zjevné, že krajskému soudu vznikla povinnost je vyrozumět o probíhajícím řízení. Protože tak neučinil, a znemožnil jim splnit formální podmínku pro uplatňování práv osob zúčastněných na řízení, zatížil řízení o žalobě vadou. Je třeba zdůraznit, že takovou vadou bude řízení u soudu zatíženo nejenom v případech, kdy rodinní příslušníci cizince účastníky správního řízení byli, ale také v případě, kdy účastníky nebyli (rozsudek čj. 5 Azs 308/2020-76). Okruh účastníků správního řízení, jak ho vymezily správní orgány, nemůže autoritativně vymezit i okruh osob zúčastněných na řízení o žalobě.

[27] Správní orgány i krajský soud se v nyní projednávané věci dopady rozhodnutí do soukromého a rodinného života stěžovatele zabývaly a stěžovatel ve svých podáních nepřiměřenost těchto dopadů opakovaně namítal. Existence rodinných vazeb mezi stěžovatelem, jeho manželkou a jeho nezletilými dětmi má oporu v spisovém materiálu a správní orgány ani krajský soud tuto skutečnost nerozporovaly. Stěžovatel ve správním řízení i v řízení před soudem poukázal i na zásah do jejich práv. V žalobě je označil jménem a datem narození a tyto údaje potvrdil oddacím listem či vysvědčením dětí. Žalovaná i krajský soud výslovně připustily, že členům rodiny stěžovatele pravděpodobně nebude jejich pobyt na území ČR prodloužen, neboť je navázán na pobyt stěžovatele. Krajský soud tedy věděl, že rodinní příslušníci stěžovatele mohou být na svých právech napadeným rozhodnutím dotčeni. Ovšem nedotázal se jich, jestli hodlají uplatňovat práva osob zúčastněných na řízení. Stěžovatelův návrh na výslech jeho manželky a jím předkládané listinné důkazy pak jako nadbytečné neprovedl.

[28] Vzhledem k tomu, že Nejvyšší správní soud konstatoval vadu řízení o žalobě, je třeba v návaznosti na to posoudit, zda tato vada mohla mít za následek nezákonnost rozhodnutí ve věci samé, neboť pouze v takovém případě je namístě napadené rozhodnutí zrušit [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.]. Procesní vada může mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé jenom v případě, že by mohla vést k odlišnému výsledku. Pro takové posouzení je rozhodná pouhá možnost, nikoliv jistota, že rozhodnutí je nezákonné (rozsudky NSS ze dne 20. 4. 2017, čj. 2 Azs 343/2016-44, či ze dne 14. 11. 2017, čj. 2 Azs 331/2017-33).

[29] Kasační soud tudíž musel posoudit, zda chybějící zohlednění rodinných příslušníků stěžovatele jakožto v úvahu přicházejících osob zúčastněných na řízení o žalobě mohlo mít na výsledek řízení vliv. V tomto ohledu je třeba předeslat, že zákon v případě řízení o

prodloužení platnosti zaměstnanecké karty výslovně nepředpokládá posuzování přiměřenosti dopadu rozhodnutí do soukromého a rodinného života cizince. V projednávané věci se však sám krajský soud v odůvodnění napadeného rozsudku otázkou přiměřenosti zabýval (aplikaci institutu přiměřenosti v dané věci nevyloučil), navíc judikatura Nejvyššího správního soudu v rámci přezkumu rozhodnutí o různých typech pobytových oprávnění zdůrazňuje, že dokonce ani zákonná úprava nemůže vyloučit aplikaci čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod [srov. rozsudek ze dne 20. 9. 2018, čj. 10 Azs 127/2018-38 (zamítnutí žádosti o přechodný pobyt) či rozsudek ze dne 22. 1. 2020, čj. 10 Azs 256/2019-39, č. 3990/2020 Sb. NSS (zrušení trvalého pobytu)]. Je tedy zřejmé, že otázka přiměřenosti žalobou napadeného rozhodnutí může být pro rozhodnutí krajského soudu v dané věci významná. Stěžovatel kromě toho námitku nepřiměřenosti vznesl již v řízení před správními orgány. Učinil tak sice poněkud stručně, ovšem dostatečně jasně. Blíže pak danou otázku specifikoval v řízení před krajským soudem. Pro doložení skutečností relevantních k posouzení přiměřenosti zásahu do jeho práva na soukromý a rodinný život navrhl listinné důkazy, výslech svůj a své manželky. Jak již bylo výše uvedeno, krajský soud důkazy neprovedl, a to pouze s krátkým odůvodněním, že je nepovažuje za relevantní a že se nimi stěžovatel snaží pouze nahradit svou procesní pasivitu v správním řízení.

[30] V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že krajský soud má povinnost vypořádat se s vyjádřením osoby zúčastněné na řízení, které je pro řízení podstatné. Opomene-li krajský soud zcela vyjádřit se v odůvodnění svého rozhodnutí k podstatným důvodům uplatněným v řízení osobou zúčastněnou na řízení, jedná se o vážnou vadu řízení. Tato vada může způsobit nezákonnost ve věci samé (usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 5. 12. 2017, čj. 2 As 196/2016-123). Stejně tak má osoba zúčastněná na řízení právo navrhovat důkazy, které je soud povinen vypořádat (rozsudek NSS ze dne 16. 3. 2016, čj. 6 As 141/2015-63).

[31] Nejvyššímu správnímu soudu nenáleží odhadovat konkrétní argumentaci stěžovatelových rodinných příslušníků v případě, že by jim bylo umožněno uplatňovat práva osob zúčastněných na řízení (není ostatně ani zřejmé, zda by tato práva skutečně uplatnili). Stejně tak si je kasační soud vědom toho, že osoby zúčastněné na řízení nemohou rozšířit rozsah přezkumu mimo rámec vymezený řádně a včas uplatněnými žalobními body. Nicméně vzhledem k uvedeným okolnostem projednávané věci rozhodně nelze vyloučit, že zejména umožněním vyjádřit se k věci manželce stěžovatele by mohlo dojít k objasnění situace o integraci a pevnosti vazeb nezletilých dětí a celé rodiny na území ČR (lze zdůraznit, že její vyjádření krajský soud v dané věci nezískal ani jinou formou v podobě navrhované svědecké výpovědi). Jinak řečeno, požadavek na výzvu osob v úvahu přicházejících jako osoby zúčastněné na řízení zde není pouze formálním. V dané věci totiž nepochybně nelze vyloučit, že v důsledku případného vyjádření osob zúčastněných na řízení mohl krajský soud postupovat odlišně především při posouzení žalobní námitky týkající se dopadů rozhodnutí žalované do práva na soukromý a rodinný život stěžovatele a celé jeho rodiny. Ostatně důvody pro nezrušení rozhodnutí krajského soudu vzešlého z řízení zatíženého danou vadou jsou dány spíše jen výjimečně a soudní praxe v takové situaci vždy podrobně a s ohledem na okolnosti dané věci vysvětluje, proč nebylo třeba ke zrušení rozhodnutí krajského soudu přistoupit (rozsudky NSS ze dne 20. 4. 2017, čj. 2 Azs 343/2016-44, a ze dne 14. 11. 2017, čj. 2 Azs 331/2017-33).

[32] Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že rodinní příslušníci stěžovatele splňují materiální podmínku (přímého dotčení na právech) podle § 34 odst. 1 s. ř. s. a krajský soud zatížil řízení o žalobě vadou, pokud se jich z úřední povinnosti nedotázal, zda hodlají uplatnit práva osob zúčastněných na řízení (§ 34 odst. 2 s. ř. s.). Tato procesní vada přitom mohla mít za následek nezákonnost rozhodnutí ve věci samé. Daná kasační námitka je tedy důvodná a je tak dán důvod pro zrušení napadeného rozsudku [§ 103 odst. 1 písm. d) a § 110 odst. 1 s. ř. s.].

[33] Lze dodat, že s ohledem na charakter shledané procesní vady Nejvyšší správní soud nemůže přistoupit k meritornímu posouzení druhé námitky stěžovatele, neboť případná vyjádření a návrhy dotčených osob se mohou projevit v hodnocení věci samé. Krajský soud v dalším řízení bude vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu, a tedy bude muset vyrozumět rodinné příslušníky stěžovatele o řízení o žalobě a vyzvat je, aby oznámili, zda budou uplatňovat práva osob zúčastněných na řízení. Následně – i v návaznosti na jejich procesní aktivitu – je potřeba znovu posoudit řádně a včas uplatněné žalobní body.

V. Závěr a náklady řízení

[34] S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení, ve kterém je krajský soud vázán shora vysloveným právním názorem (§ 110 odst. 4 s. ř. s.)

[35] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku n **e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 2. listopadu 2023

Milan Podhrázký
předseda senátu